

Origine des chants funèbres

Wúro naáru wɔɔjɔɔná, wɔɔjɔɔ né, nge ɪwená zamɔɔ, ɪna idée zamɔɔ, nge weedíizi we sɪsɪ budɔmɔɔná bém bɔjɔɔ tɛédɪ-daá seléndi fɛyɪ, bumɔɔna bém bacáa seléndi. A sɪm waalá dʒ bém baasi lénlé sɪ basɪ né, bumɔɔna bém boyuú batulí seléndi. Bilé ne, a weení waabíizi tkána seléndi né, umú ɪwená alééwá nááɛ, umú ifa yɪ. Nge Ajaáyɔɔ sɪsɪ umú wánbuzi umú tkána seléndi. Nyánbuzi? Isɪ mánbuzi. Nyánbuzi? Isɪ mánbuzi.

Tɔɔ, nge Ajaáyɔɔ waazúu fɔɔ, Ajaáyɔɔ waazúu fɔɔ. Kaagurú sɪ kedɛe né, nge kaamu ɪjɔwá, nge kaajáa cáɳáyɪ, ɪkpɔɔ ɪsúu fɔɔ.

Waadála dɛelí né, nge wɔɔmɔɔná ábóni, ɪna idée bíya noódoozo, alééwá bɔjɔɔ, nge waadála ɪsúu. Waadála ɪsúu bɔjɔ. Alú kúbɔni wánbá ɪbú ábóni kúdú-kúdú ɪwe dʒaɳ-daá. Nge budási né, wɔɔgónɪ ɪsɛe ábóni, ɪsɪ biyáási, Ajaáyɔɔ sɪsɪ: aayí, dʒgɔɔ, mɔɔgónɪ sɪ mezée nya ge naaná, wé nááɛ waalá né, a mɔɔdɔkónɪ mezée nya, bidánÿám. Wɔɔgónɪ ɪsɛe ábóni, weezée ábóni buté né, ɪwe ɪjɔɔ ɪna. Nyányɪ sɪsɪ ábóni, nimíni ge bándʒúu ábóni-dée dʒaɳ-daá, nge waalá dɛfɛe ɪɪzi cáɳáyɪ bú kúɔm ɪɔ nimíni-daá? ɪjɔɔ né, nge waadási kúɔm, cáɳáyɪ wɔɔgbɔɔ fɪudí né, ábóni waazála kpezii, nge sɪsɪ: úúu, alú kúbɔni, nyánguyúu ge nyú, bujɔɔ dʒ nabúyu waazáya nyimíni-daá ge, bilé né, nyánguyúu ge nyú, a bigée buvée. Alú kúbɔni waagurú ɪɪ, urú na ɪdʒaɳ. Alú kúbɔni waagurú ɪɪ né ge weebéɛɳ ɪjɔwá ɪsɔ lefeerí dʒ cíci-cíci ɪlarú ɪmɪɪ. Budási né ge sɪsɪ: aayí, alú kúbɔni budé, budé nyángabisi ge. Alú kúbɔni waagábɪsɪ ɪfɪni né, a waabisi dʒ nyím, a waabisi dʒ nyím, a waabisi dʒ nyím, ɪjɔwá wónzóm alú kúbɔni, alú kúbɔni waalá bíti. Buzúrudɪ alú kúbɔni, afáa, kiivé né, bigée na alú kúbɔni waazi. Óhoohóo, nge Ajaáyɔɔ waazála burándɪ, kaazála burándɪ; kánburándɪ kénbeelí bíya: óo, bíya ɪgbɔɔ suúru án, bidékée míríké ge bünduunáa, buvunwe bilé ge, ɪdʒi suúyu, ɪdʒi suúyu, ɪsɔɔ ɪfá mí suúyu, ɪsɔɔ ɪfá mí suúyu. Isɪ wé ge nyénwií dʒ, sɪsɪ ménwií sɪsɪ naaná yaá, naaná yaá, ɪsɪ nyɔɔ nyénwií ɪsɪ wé, ɪlé sɪsɪ menize yoo, menize yoo, ɪsɪ wé ge nyɔɔ nyénwií, ɪna ge ɪlé sɪsɪ: ɪjáa ma lefeerí yée kutumpaá yée, ɪjáa ma lefeerí yée kutumpaá yée, ááyée kutumpaá yée, ááyée kutumpaá yée cóóbóo-bóóbóyi. Isɪ nyéndeé ɪsɪ wéé nge ɪlé wɔɔdɔkpɔwú: yée kutumpaá yée, ááyée, kutumpaá yée, ááyée kutumpaá yée cóóbóo-bóóbóyi. ɪna ge Ajaá ɪsɪ méngbém án, ɪsɔɔ ɪfá mí suúru. nge kɔɔgɔgbɔɔ nɪbááwu kéngegbém ɪgabamáa, ɪgabamáa. Kéngezée bilé kegereɳe, kéngezée bilé kegereɳe. Wɔɔgónɪ ɪtála dɛelí né ge kɔɔmɔɔná ɳmaawú kɪna na tása, afáa maafé ɪbá kɪwɔɔlé, sóm ɪbá bidíneé. «We ge bánÿaa maafé bilé.» cáɳáyɪ bánnyalí kɪ bilé né, kilé ge bánÿaa bilé.

Wɔɔmɔɔná bilé ná nge ɪlowú woogó kɔɔ. Nge ɪsɪ haa budé cege mɔɔnjɔwú. Afáa wɔɔgbɔɔ ɳmaawú tɔwú ná, wɔɔzɔɔ yéndi. Awu waagurú ná weegbí ɪnɔɔ ɪsɪ asee máábɪsɪ ge. Ngú waɳlám bolini nge wɔɔgbɔɔ bisí. ɪsɪ ówu biya máágabɪsɪ ɪgóni ɪcɔɔ,medédʒé miró maláakaari we miró ɪsɔɔ ɪfá mí suúyu, ɪsɔɔ ɪfá mí suúyu, ɪsɪ wé ge mínwií yeé? Ceení ɪsɪ ménwií ɪsɪ naaná yoo, naaná yoo, ɪsɪ nyɔɔ bo njɔɔ. Nyɔɔ nyénwií ɪsɪ wé, mɔɔ ménwií sɪsɪ menize yoo menize yoo, ɪsɪ nyɔɔ bo njɔɔ. Waadálá kúmuuká jɔ na gé ɪsɪ nyɔɔ nyénwií ɪsɪ

wééé? Mósó ménwíí ísì: méngbem han, lsoó ífá mí suúyu lsoó ífá mí suúyu. Igabamáá igabamáá wòogóní itálá ñeélí ngé wòomwóná ayába kímbá kiséé kijuulé kózóó, nge ulowú woogó koo nge wòolóó kodí kutolúu. sí itóó kodí ná ité ná wòowwóná yéñdì. Nge waazím ikábísi afáa alí ikóní itála. Waadátálí ná, wendebeelí we bilé, wendebeelí we bilé, wanlám we bilé wanlám we bilé, nge bú waadási itéé yéñdì:

ijáa ma lefeerí yée kujúkpaá yée,

ijáa ma leféeri yée kujúkpaá yée

ááyée kujúkpaá yée

ááyée kujúkpaá yée cóóbóo-bóóboyi.

Nge wòogbóó igábamáá igábamáá alí ikóní itála. Wòogóní itála ná nge waazúú wúro dée; aayí ikpósó yéñdì icelé wúro. Wúro ikpósó aléewá naálé iceléyi. Bijósó wuré cendé ná ge alééré kudúndé waálóru. Alééré waálóru ná, kíndáánu. Alú wé wanzaá mútu. lwe wánzaá mútu ná, nge alú waalízi bú icéleyi wánmwsuzínáa bú. Bú we wénwíí wánláníú nòyá ná, ngé ísì ñmayí sutóm nyéggéé tuúlósó jósó gee, nyányí ñhíní maálá gé mógbósó igoo naa? Alú waaní ná, ngé ísì nyazi wééé Ajaáyósó? Ajaáyósó waaní ná, nge ajaáyósó ísì mósóóó ísì ísú tóm ná mutú íbú ñíñjì. Ísì tóó maání. Ulé wáágurú ná, alí íjaa jósó. Ulé wóóbó ifeerí wúro. Wúro weedirí bayáa Ajaáyósó. Bòogbósó bafúú ná, Ajaáyósó tóm waazí. Nge baamáké tákí tákí tákí. Babá bamáké ná toovonúm, Ajaáyósó ícáñ kese kasúú ñaábòorúú deézí.

Biduná alí na sinje mínnáa Ajaáyósó ñaábòoríní deézí bilé yoo.

Cooli Awali